

Ordinace kazatelů ke službě Slova a Kristových svátostí

dokument Studijního odboru Rady CB, říjen 2010

Kazatelská ordinace je vysláním ke službě evangelia, církevním pověřením ke zvěstování Božího slova a správě Kristových svátostí, příp. „klíčů“ (zpovědi, kázně). Není zasvěcením (áronovských) kněží ani pověřením apoštolským či prorockým; je povoláním ke službě apoštolskému a prorockému slovu, svěřenému církvi jednou provždy v Písmu.

Církevní ordinace tak navazuje jednak na starozákonní předávání úřadu a autorizaci (proroka, krále, kněze) prostřednictvím vkládání rukou, jednak na povolání ke službě evangelia v Novém zákoně: Matěj je na základě apoštolských kritérií vylosován na uvolněné místo mezi Dvanácti (Sk 1,15nn); diakoni jsou pověřeni praktickými úkoly (Sk 6,1-7), přičemž jejich kazatelství se tím meze nekladou (Sk 6,8nn; 8,26-40); Pavel je oddělen k misijní službě vkládáním rukou vedoucích antiochijského sboru (Sk 13,3); Timoteus je za vkládání rukou starších zmocněn ke kázání (1Tm 4,14); za starší či biskupy sboru mají být ustanovováni lidé bezúhonní (1Tm 3,1nn; 4,22; Tt 1,5nn). Ve starozákonních a novozákonních příkladech se tak Boží charisma spojuje s konkrétní potřebou té které služby a s veřejným pověřením, resp. uznáním skrze lidi (autority nebo shromáždění lidu).

V Novém zákoně nenacházíme rozpracovanou teologii ordinace, nýbrž stopy, kterými církev procházela a dál rozvíjela podobu ordinované služby. Během staletí se vyvinula ordinace „duchovních“, která je výrazem učitelské a správní služby (*episkopé*).

K čemu je ordinace?

- Ordinace je pověření (oddělení, povolání a vyslání, zmocnění a autorizace) ke zvěstování evangelia (a to zásadně slovem i celým životem) a ke správě svátostí.
- Potřeba i autorita služby slovem vychází z Božího řádu zjevení, totiž *skrze slovo* (Ř 1,16n; 10,8.17; 1K 1,21). Potřeba i autorita *ordinované* služby slovem vychází z vnitřní logiky tohoto slova: je slovem nauky, předávaným učiteli žákům, rodiči dětem, svědky posluchačům, a to z generace na generaci (2Tm 2,2; 3,10-17; 1J 1,1-3). Je rovněž slovem pravdy, které vyžaduje péči a oporu jak celé církve, tak vyučených, odpovědných osob (1Tm 3,15n; Ju 3; Ef 4,11-14; Mt 16,16-19).
- Svátosti jsou „viditelným slovem“: katechumeny je třeba v křestní víře a závazku vyučovat, slavení Večeře Páně se má dít ve shodě s apoštolským podáním (Mt 28,19n; 1K 11,23nn). V dějinách církve sice docházelo ke zneužití aliance slova a svátostí, častokrát tak bylo kázání vůbec umlčeno a svědomí zotročeno klerikální mocí. Přesto však slovo a svátosti vnitřně souvisí a navzájem se aplikují, vysvětlují a nesou. Ačkoli tedy v Písmu nenacházíme explicitní svázanost služby slova a správy svátostí (1K 1,12-17), osvědčuje se toto spojení v rukou odpovědného „správce“ jako dobrý nástroj a opora zvěstování i zvěstovatele.
- Ordinace je pověřením služebníka církvi; má tak ovšem vedle institučního charakteru i vnitřní a charismatický rozměr (vnitřní povolání, příp. touha a ochota ordinovaného; zmocnění Duchem svatým). Zvěstování evangelia v církvi vyžaduje autoritu (osobní lidská zralost, kompetence, veřejná autorizace lidmi, věrnost konfesi coby „pravidlu víry“) a zvláštní péči (osobní studium Písma, modlitba); pastorační je ze své podstaty svěřena všem (Mt 18,15-18). Kazatel není bytostí odlišnou od druhých, ale má odlišný úkol; náleží svým způsobem ke zvláštnímu „cechu“, proto jezdí na pastorální kazatelské konference a má přístup na výroční konference, kam jiní musí být voleni.

Ordinace a instalace

- Je třeba rozlišovat mezi ordinací ke službě slovem a svátostmi na jedné straně a instalací k tomu kterému úkolu na straně druhé. Ordinace je *obecným* pověřením ke zvěstovatelské službě a svazuje ordinovaného s církvi, která tedy může usměrňovat věroučný směr a bdít

nad morálním profilem služebníka, ať už v církevní službě, nebo v jiné pozici. Instalace je ustavením do té které *konkrétní* služby: kazatele správce, druhého kazatele, kaplana, učitele teologie, pracovníka v různých typech misijní služby atd.

- Kazatelskou ordinaci nelze omezit na výkon správy sboru. Správcovství obnáší i určité administrativní a organizační úkoly, které nemusí nutně vykonávat kazatel. Ordinance je pověřením zvěstovat evangelium, což se děje jistě ve sboru, také však v zahraniční misii, při evangelizaci v různých kulturních kontextech, na teologických školách, v kaplanských službách, v misijních společnostech, v médiích a v dalších oblastech duchovenské práce. Někteří kazatelé v důsledku svého speciálního povolání a jindy v důsledku určité osobní či rodinné situace sloužili a slouží jako ordinovaní kazatelé mimo službu kazatele sboru.¹

Odejmutí ordinace

- Ordinance trvá tak dlouho, dokud společenství církve pověřenému jeho autoritu uznává. Pokud společenství někomu odejme souhlas k tlumočení Božího slova a vyučování, nemůže nikdo svou autoritu uplatňovat. Církev ordinuje, církev má také právo ordinaci odejmout. V protestantském pojetí není ordinance nesmazatelná.
- K odejmutí ordinace může dojít v případě, kdy se kazatel věroučně odchýlí od vyznání dané církve, anebo žije v rozporu s jejími etickými zásadami, a setrvává v nekajícím postoji. Z jiného důvodu nelze ordinaci odejmout.
- Ordinovaný může sám zpochybnit svou ordinaci tím, když odejde do zcela odlišné oblasti (pracuje jako dealer firmy, učitel na sekulární škole, řidič autobusu atp.). Pokud ho k takové práci nevyslala v misijní situaci církev, potom by měl svou ordinaci dobrovolně nabídnout k pozastavení či odejmutí. Pokud ale někdo dál slouží kázáním a žije v souladu s evangeliem, nelze mu ordinaci odejmout. Je třeba mít na zřeteli tradici Církve bratrské, kdy někteří kazatelé pracovali v sekulárním zaměstnání, protože buď neměli souhlas k výkonu duchovenské služby, nebo se museli živit ve světském zaměstnání.² Taková situace může v budoucnosti opět nastat. Ordinovaný kazatel, který pracuje v civilním zaměstnání (Pavlovo šití stanů), může být pro církev jednou velmi prospěšný.

Trvalý vikář

- Co s „věčnými vikáři“? Zpravidla se jedná o pracovníky v církvi na místech, která nevyžadují kazatelskou ordinaci (vedení kazatelské stanice, kaplanská služba ve věznici či ve zdravotnických zařízeních apod.). Nemocnice nemají jen lékaře, ale mají také střední zdravotní personál; podobně se dlouhodobý či trvalý vikariát může ukázat jako výhodný pro církev. Někteří mohou dozrát k ordinaci během let, jiní mohou v tomto postavení sloužit pod vedením kazatele či administrátora. Jiní tak mohou být vysláni do různých misijních služeb.

Ekumenický závazek

Ordinance je vedle křtu a sv. večeře Páně jedním z pilířů ekumenických vztahů.³ Obecně vládne konsensus ve vzájemném uznávání ordinace ke kazatelskému úkolu. Církev bratrská je vázána v této oblasti v rámci ERC a v rámci leuenberského společenství církví. Přes mnohé rozdíly existují ve věci ordinace určité shody. Jednou z těchto shod je, že církve mají nejen ordinované kazatele a pastory sborů, ale že si ordinací zavázali také učitele teologie, pracovníky v misijních organizacích, evangelisty a pracovníky v církevních nakladatelstvích, ve věznicích, v armádě, ve zdravotnických zařízeních a v médiích. Kazatelé CB v těchto službách mohou být velmi významní pro celou službu církve. Ordinance takového pracovníka dává i církvi možnost dohledu a pastorační zodpovědnosti.

¹ Miroslav Menšík (KMK), Jiří Lukl (ČBS), Karel Taschner (ETS), Daniel Fajfr (EO), David Novák (OM a EO), Jan Valeš (ETS), Andrej Beňa (LRS a Bethesda), Jan Asszonyi a Miloslav Kloubek (AČR), Pavel Světlík (A Rocha), Zdeněk Vojtíšek (HTF UK a sekty), Viktor Ber (ETS), Pavel Hošek (ETF UK).

² Vlado Fajfr, Jan Valeš st., Josef Škrobák, František Bolek, Pavel Kaleta aj.

³ Křest, *Večeře Páně a Ordinance: Dokumenty ekumenické konvergence*. ECM, Praha 2007

Studijní materiál k tématu ordinace – dodatky

Ordinace v pojetí reformační teologie

zpracoval David Beňa

- Konfese všech hlavních směrů reformace (luterské, kalvínské, anglické) shodně pojednávají církevní „úřad“ neboli „službu slova a svátostí“ jakožto Boží ustanovení a příkázání, které patří k podstatě církve a k řádu spasení, a jako takové má být ctěno a zachovááno.
- Hugenoti sice upozorňují, že Bůh se jistě může obejít i bez takových „pomůcek a podružných prostředků“, chce ovšem lidi držet „na uzdě“; bez pastorů a učitelů proto církev nemůže obstát (Conf. Gallicana 25). Melancton odvozuje zvláštní „úřad kázání“ ze všeobecného kněžství věřících (De potestate); Bullinger tuto souvislost odmítá (Conf. Helvetica Posterior 18). Pozdější ortodoxie rozlišuje mezi „božským právem“ (že totiž v církvi duchovní autorita má být) a „právem lidským“ (totiž jak konkrétně je tato autorita formována). Reformátoři ale zásadně odmítají entuziastické snahy o církev bez řádné autority a lidských vedoucích.
- Reformované konfese mluví o „úřadu“ většinou ve člancích o církvi (Conf. Gall. 25, Conf. Helv. Post. 18, články angl. církve 23), některé z nich ovšem také v odstavcích o evangeliu a spásné víře (Westminster Conf. 14, Bullingerova Summa 6). Důvody takového umístění (a stejně tak i důvody pro výše zmíněnou nutnost „úřadu“ v církvi) klasicky shrnuje luterská augšpurská konfese (CA 5, srov. AC 13 i reformované Conf. Gall. 25, Conf. Helv. Post. 18, West. Conf. 14.25): „K tomu, abychom takové víry dosáhli, je ustanovena služba učení evangelia a vysluhování svátostí. Neboť slovem a svátostmi jako prostředky přichází dar Ducha svatého, který v těch, kteří slyší evangelium, působí víru, kde a kdy se líbí Bohu (...).“ Bůh působí spásu v Kristu skrze zvěst evangelia, musí proto existovat jeho zvěstovatelé: duchovní „úřad“ je dán spolu s darem evangelia jako jeho služebník a správce.
- Smyslem existence „úřadu kázání“ je vedle vyučování a zachovávání čisté nauky také a předně vysluhování svátostí, dále napomínání a pastore, modlitba a svatý život, péče o chudé a ochrana utištěných, shromažďování církve a péče o řádné bohoslužby, atd. (zvl. Conf. Helv. Post. 18). To vše se často shrnuje pod pojmem „klíčů“. Pestrost úkolů je v reformovaných konfesích vyjádřena plurálem služebností.
- Luterské i reformované konfese se shodují, že „v církvi nikdo nemá veřejně učit nebo vysluhovat svátosti, pokud k tomu nebyl řádně povolán“ (CA 14, srov. Summa 6, Conf. Gall. 25.31, Conf. Helv. Post. 18, články angl. církve 23). Jde o to, aby vedoucími byli lidé ke službě „způsobilí“ (Šmalkadské články 10), „Bohem obdarovaní“ a vykazující charakterové vlastnosti dle 1-2Tm a Tt (Summa 6); aby se lidé do „úřadu“ sboru netlačili nebo nevtírali sami a neosobovali si autoritu podle vlastního mínění (např. Conf. Gall. 31). Řádné povolání je předpokladem služby: „...je třeba se držet pravidla, že všichni pastoři, představení a diakoni musí mít svědectví, že byli ke svému úřadu povoláni“ (Conf. Gall. 31).
- „Řádným povoláním“ v církvi se v konfesích myslí volba a ustanovení lidmi. Pozdější ortodoxie rozlišuje *vocatio* jednak výjimečné, tj. bezprostřední (jako u apoštolů), jednak prostředkované a tedy řádné (skrzej církev a její členy). Luterské konfese přisuzují právo volby lidu, právo volbu potvrdit a kazatele ustanovit pak biskupům; jelikož však prý současní biskupové nedělají, co mají, má si církev volit a ustanovovat pastýře sama skrze starší kazatele (De potestate, Šmalk. čl. 10). Přes všechny nejistoty se v luterství biskupský úřad přece jen brzy prosadil. Podle anglikánů výběr a vyslání kazatelů konají jen ti, kdo k tomu v církvi mají pravomoc (články angl. církve 23). Reformované konfese popisují hned několik způsobů volby a vyslání: biskupské svěcení není nutné, důležité je, že se vše děje řádně, ať už volbu provádí shromáždění členů, nebo jen sbor služebníků (Summa 6), případně delegátů (Conf. Helv. Post. 18). Volba však proběhnout musí; „pokud je to možné,“ dodávají pronásledování hugenoti (Conf. Gall. 31).
- Podmínkou povolání ke službě je vhodné obdarování, „skromnost a poctivost“, učenost, výmluvnost, „prostá chytrost“ (Conf. Helv. Post. 18). Povolání má formu ordinace, která je

primárně potvrzením již uskutečněného povolání a volby skrze lid (De potestate). Ordinance se děje veřejnou, společnou přímluvou se skládáním rukou skrze starší kolegy v „úřadě“ (Summa 6, Conf. Helv. Post. 18). Podle luterského ortodoxe Chemnitze ordinance „není ničím jiným než veřejným dosvědčením, jímž má být povolání vhodné osoby ke službě jmenovitě vyhlášeno za řádné a božské z pohledu Božího“ a „z pohledu církve“, dodává Hollaz (Luthardt 399). Ordinance je zplnomocněním a je ve své podstatě modlitbou (Pöhlmann 360n).

- Čeští Bratři rozlišovali pět stupňů ordinance: ke studiu bohosloví, k jáhenství (tj. k pomocnému kněžství), ke kněžství a ke dvěma celocírkevním úřadům. Před kněžskou ordinací kandidát skládal účty nejen ze své víry a života, ale také ze svých znalostí řádu Jednoty; při ordinaci pak držel v ruce agendu jako symbol služby.
- Reformované konfese zdůrazňují nutnost kázně kazatelů: Donatismus je odmítán, biblicky správné kázání člověka žijícího nehodně je platné, i když on musí být napomenut. Pokud však vyučuje nebiblicky, příp. zůstává nekajícím ve svém hříšném životním stylu, „má být svého úřadu zbaven“ (Summa 6), a to skrze synodu, jíž kázeňsky podléhá (Conf. Helv. Post. 18).
- Podle Pöhlmanna 358n je možno rozlišit dva pohledy na „úřad“, jednak a) funkcionální, podle něž je úkol zvěstování dán celému sboru, ten jej však pragmaticky svěřuje jen obdarovaným, jednak b) charismatický, podle kterého ordinance propůjčuje zvláštní obdarování a činí z kazatele Božího vyslance ve sboru a ve světě.
- Urban 64nn spojuje oba aspekty: ordinací je kazatel vázán zvěstovat to, co jeho církve učí a věří; zároveň je však povolán kázat zvěst Písma a být tedy sboru případně i protějškem.
- Rothen 211nn upozorňuje na fakt, že obsah ordinance (kázání slova a správa svátostí) je církvi zadán „zvenčí“ spolu s evangeliem; církve tedy pouze volí a „dosazuje“ lidi, schopné a ochotné plnit již dané úkoly. V instalaci se toto „teoretické“, potenciální povolání stává skutečností: sbor uznává jednak zadání ordinance (primát Písma a svátostí), jednak důvěru církve (vyjádřené ordinací toho kterého člověka); instalovaný kazatel zase slibuje, že zachová ordinační zadání. Ordinační a instalací je kazatel s celou svou osobností, příběhem, rodinou, ale právě i s úkoly a pravomocemi kazatele (svátosti, vedení sboru, atd.) dán do služeb evangelia. V ordinaci a instalaci se tak různě kombinují dvě volby, které proběhly ve Sk: ve Sk 1 je podle na uvolněné místo „apoštola“ a tedy předem daných, „apoštolských“ kritérií losem zvolen nástupce Matěj; ve Sk 6 je vytvořen nový „úřad“, do něž shromáždění církve, zřejmě aklamací, volí vhodné kandidáty. Boží zadání „zvenčí“ i jeho lidské formování „zevnitř“ (volba skrze sbor, vzájemné sliby, osvědčenost v konkrétních úkolech) je konstitutivní pro důvěryhodnost a autoritu „úřadu“ i pro stabilitu sboru.

Použitá literatura

Kol.: *Kniha svornosti*. Kalich, Praha 2006

LUTHARDT, C. E.: *Kompendium der Dogmatik*. Dörffling & Franke 1914

PÖHLMANN, H. G.: *Kompendium evangelické dogmatiky*. Nakladatelství Mlýn 2002

ROTHEN, P. B.: *Das Pfarramt*. Lit Verlag 2009

ŘÍČAN, R.: *Dějiny Jednoty bratrské*. Kalich, Praha 1957

SCHIRMACHER, T. (ed.): *Die vier Schöpfungsordnungen Gottes*. VTR 2001

STEBING, H. (Ed.): *Bekenntnisse der Kirche*. R. Brockhaus Verlag 1997

URBAN, J.: *V královských službách*. Brno, Naděje 1992

Ordinace v Novém zákoně

In: ČERNÝ, Pavel: *Dynamika života církve*. (skriptum ETS) Oliva, Praha 1998

1. Všeobecné kněžství věřících

Vyjděme nejdříve ve svém přemýšlení nad ordinací z faktu **všeobecného kněžství věřících**. V 1Pt 2,5 stojí: *“I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem a přinášeli duchovní oběti, milé Bohu pro Ježíše Krista.”* Tedy všichni věřící jsou svatým kněžstvem. Není již zapotřebí lidské prostředníky, protože každý věřící je povolán do bezprostředního obecenství s Bohem. Martin Luther k tomu říká: „Od té doby, co on (Ježíš Kristus) je kněz a my jsme jeho bratři, všichni křesťané mají moc a musí naplnit příkaz kázat a přicházet před Boha s našimi přimluvami jednoho za druhého a obětovat sami sebe Bohu.” A současný katolický teolog, který je ze zjevných důvodů na indexu papeže a zbaven profesury, Hans Küng, píše: „Zrušení zvláštní kněžské kasty a její nahrazení kněžstvím jednoho nového a věčného nejvyššího kněze má zvláštní a logické důsledky ve faktu, že všichni věřící se podílejí na universálním kněžství. Nový zákon ukazuje, že toto kněžství nesmí být oddělováno od daru Ducha svatého. Skrže charisma Ducha svatého jsme povoláni do universálního kněžství. Způsob naší služby v těle Kristově je určen tím, jak užíváme dary, které nám jsou dány skrže víru a křest. Pavel byl přesvědčen, že jeho vlastní služba byla založena na vylití Ducha svatého (Ř 15,18a). Jeho kázání bylo založeno na manifestaci Ducha svatého skrže něj.“⁴ Opět Hans Küng připomíná: „Charismaty Ducha svatého není myšleno přirozené obdarování a síly, ale to, co je stvořeno, vyvoláno a vypůsobeno Duchem svatým“.⁵ „Charismata nejsou zvláštní znaky náležející jen několika, ale jsou rozlišujícími znaky celé církve.“⁶ Proto, aby bylo překonáno nebezpečí anarchismu a synkretismu, připomíná Pavel Korintským, že Bůh (nikoli on) ustanovil různé služby a úřady (1K 12,28-30). Někteří jsou povoláni k veřejnému učení, kázání a evangelizaci. Jiní uplatňují své dary, jako je napomínání, potěšování, moudrost, poznání, rozeznání duchů aj., mezi těmi, ke kterým je Pán posílá. Všechny služby, včetně pastýřů a učitelů, jsou charismatické povahy.

2. Ordinace a vkládání rukou

V Novém zákoně máme zachycenu ordinaci služebníků. Tato myšlenka má ale už i svoji předchůdkyni v judaismu. Koncept ordinace tkví terminologicky v židovské tradici: EPITHEISIS TÓN CHEIRÓN. Mojžíš vložil své ruce na Jozue, aby mu udělil Ducha moudrosti (Dt 34,9). Podobně také slovo k Jozue (Dt 31,1-8). Rabínský výklad rozumí, že ordinace váže ducha moudrosti v nepřetržitém řetězu od Mojžíše až po zákoníky v po-exilním Židovstvu. Tenkrát se helenismus stával stejným nebezpečím, jako později i pro křesťanskou církev. Ordinace se stala pevným útvarem synagogy. Obsahovala neopakovatelný akt, učitel ordinuje žáka, podmínkou je znalost Písma a tradice, veřejné zapsání mezi ordinované po dosažení 40 let věku.

V Novém zákoně se setkáváme s ordinací, s oddělením k určité službě. Někdy je toto oddělení spojeno se vkládáním rukou. Samotné vkládání rukou bývá někdy spojeno s předáním a přijetím Ducha svatého. Např., když Samařané přijali Boží slovo, byl tam poslán Petr a Jan, vložili na ně ruce a oni přijali Ducha svatého. Jakoby zde apoštolská mise musela potvrdit, že heretičtí Samařané přijímají víru a Ducha svatého. Sk 9,17 - Ananiáš vkládá ruce na Saule, aby byl naplněn Duchem svatým. A ještě Sk 19,6 - křesťané v Efezu, kteří znali jen křest Janův, přijímají Ducha svatého, skrže vkládání rukou apoštola Pavla. To ovšem není pravidlo. Sk 10,44 zachovávají, jak Duch svatý sestupuje na Kornélia a další pohany ve chvíli, kdy slyší zvěstované evangelium. Vkládání rukou je také užito v Antiochii (Sk 13,3), kdy byl oddělen a vyslán Saul a Barnabáš do misijní práce. Sk 6,1-6 nám předávají zprávu o diaconické ordinaci se vkládáním rukou.

⁴ cit. podle BLOESCH, Donald G.: *Essentials of the Evangelical Theology*. Vol. 2, Harper & Row, San Francisco, s. 104 (podle spisů: Hans Küng – *Why Priests?*, Garden City, N.Y.: Doubleday, 1974; *The Church*, New York, Sheed & Ward, 1967

⁵ *ibid.* s. 107

⁶ *ibid.* s. 107

Pokud jde o ordinaci ke službě slovem, není o ní v Novém zákoně mnoho zmínek. Prakticky máme jediné dvě zmínky v pastorálních epištolách. Pastorální dopisy dotahují jednu z linií pavlovského pojetí charismatu. Jsem přesvědčen o správnosti ranějšího datování pastorálních epištol. Autorem je apoštol Pavel, který předává poklad zdravého křesťanského učení nastupující generaci představované služebníkem Timoteem. Ordinance v pastorálních listech podtrhuje, že sborový pracovník je pokračovatelem apoštolské tradice učitelské a také funkce svědecké.

- 1Tm 4,14: „*Nezanedbávej svůj dar, který ti byl dán podle prorockého pokynu, když na tebe starší vložili ruce.*“
- 2Tm 1,6: „*Proto ti kladu na srdce, abys rozněcoval oheň Božího daru, kterého se ti dostalo vkládáním mých rukou.*“

Mezi novozákoníky není jednota v tom, o jaký duchovní dar - charisma, se vlastně jednalo. William Hendriksen se domnívá, že šlo o dar rozpoznat pravé učení od falešného, to znamená schopnost napomínat, učit a vést. John Stott se domnívá, že šlo o dar učit a řídit církev, nebo o dar evangelisty.⁷ Pravděpodobné se také zdá, co Alfred Plummer nazývá „autorita a moc být služebníkem Kristovým“.⁸ Možná, že je zde i náznak novozákonního biskupského úkolu. *Episkopos* (biskup) zde není „otcem vůči ostatním, jako později v církvi, ale v Novém zákoně je „bratrem“ v učitelské a pastýřské službě. Ukazuje se také, že dar je třeba rozněcovat (2Tm 1,6) a v kázni a pilnosti užívat (1Tm 2,6). Svěřený dar a svěřená služba nejsou něčím statickým a trvalým, co nepotřebuje ověřování v praxi a stále zdokonalování v pokorném používání.

Zdá se, že ordinance je zmiňována všude tam, kde církev vstupuje na nové cesty, kdy začíná nová etapa práce, nové zaměření (pověření 7 diakonů, vyslání Saule a Barnabáše do misie). Ordinance v pastorálních listech je vyjádřením ochoty, stát celou svou existencí za druhé, za sbor, a být věrný evangelium v protivenstvích až do smrti. Apoštol Pavel Timotea vyzývá, aby nezapomínal na svou ordinaci a aby spolu s ním snášel všechno zlé pro evangelium (2Tm 1,8).

Můžeme shrnout, že Timoteus přijal skrze vkládání rukou starších a Pavla dar milosti pro vedení sboru, kázání slova a učení nebo k vyvracení názorů falešných učitelů. Je pozoruhodné, že všude tam, kde se objevuje vkládání rukou společně s ordinací nebo vysláním k určité službě, je nesené lidmi, kteří v této chvíli mají určité dary. Neordinuje člověk, je zde svrchovanost Ducha svatého. A přece ve Sk 6,6 ordinují apoštolé, ve Sk 13,3 proroci a učitelé, v 1Tm 4,14 starší a ve 2Tm 1,6 Pavel. To naznačuje, že Nový zákon nezná moc ordinance omezenou na určitý úřad např. na funkci apoštolů.⁹ Je zde úzké spojení mezi vkládáním rukou a přímou modlitbou. To znamená, že zde není myšlenka předání určité kvality, nutné k úřadu, z jednoho nositele na druhého, která by obsahovala myšlenku sukcese, i když ordinující byli sami nositeli charismatu. (Ne že apoštol Pavel ordinoval apoštola, evangelista evangelistu, pastýř pastýře). Myšlenka, že dar milosti je k volnému použití člověkem, je ostře odmítnuta střetnutím Petra se Šimonem Mágem (Sk 8,18n). Bůh sám vybavuje služebníky svými dary a vysílá je. To se děje skrze modlitbu církve. Vkládání rukou přináší svědectví o přesvědčení církve, že modlitby, které byly založeny na Božích zaslíbeních, byly vyslyšeny. V tomto pohledu je **ordinance pověřením služebníka, při kterém byly rozpoznány dary Ducha svatého.**

3. Dává ordinance *potestas*? (moc)

Zajímavé je, že i v židovství byla ordinance udílěna pouze zákoníkům a kněžím. Zákoníky ordinance zmocňovala k předávání tradice, tak jako v křesťanské církvi zmocňuje ordinance ke zvěstování slova. Na základě bádání (E. Lohse - Die Ordination im Sätjudentum und im NT, 1951 a Eduard Schweitzer - Gemeinde nach dem NT, 1949) shrnuje Jiří Doležal asi takto: Ukazuje se, že mnohé otázky, které se dnes objevují, nelze zodpovědět přesně z Nového zákona. Ukazuje se, že stejná pravomoc, jaká je dána Petrovi (Mt 16,18), je dána celé církvi (Mt 18,15-20). *„Amen pravím vám, cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i*

⁷ STOTT, John R. W.: *The Message of Timothy and Titus*. IVP, Leicester, combined ed. 1997, s. 122

⁸ ibid. s. 29 (2 Timothy 4,5), s. 30 (citován Plummer)

⁹ *New Int. Dictionary of New Testament Theology*, ed. Colin Brown, Paternoster, Exeter, Volume II, s.

na nebi.“ Prvotní sbor (*Uhrgeimende*) klade sice na pevné řády větší důraz než Pavel, ale určitou funkci nevyhrazuje pouze určitým nositelům úřadu, nýbrž každému věřícímu. Tomu odpovídají i Sk, které počítají s tím, že každý může křtít a lámat chléb (8,12-38 9,18 2,46). I pastorální epištoly předpokládají, že učit smí každý muž a „sloupem a utvrzením pravdy“ není nějaký úřad či jeho nositel, nýbrž církev (1Tm 2,8-12 3,15). Ordinance tedy žádnou *potestas* nepropůjčuje. *Potestas* uděluje ordinovanému stejně jako neordinovanému pouze Boží slovo, kterým slouží. *Potestas clavium* (moc klíčů) platí v *mutuum colloquium fratrum* (ve vzájemné bratrské rozmluvě) právě tak jako při veřejném zvěstování milosti ordinovaným.

4. Kdo je ordinovaný?

Nový zákon nikdy neužívá termín „kněžstvo“ nebo „kněz“ (HIEREUS) k označení ordinované služby či ordinovaného služebníka. Nový zákon toto slovo vyhrazuje pro označení jedinečného kněžství Ježíše Krista a pro kněžství všech věřících. Ordinovaný bratr nebo sestra je vlastně laik (člen lidu Kristova - *laos*), pověřený zvláštní službou a zodpovědností. Ordinační nevniká žádná bytostná odlišnost ordinovaného od ostatních věřících.

5. Je ordinace trvalá?

I toto je závažná otázka, zda platnost ordinace může být ukončena. Otázka trvalosti ordinace není v Novém zákoně řešena. Apoštol Pavel po návratu z misijní cesty není již podruhé ordinován. Bere svou ordinaci jako **trvalé poslání**. Zdá se, že novozákonní svědkové mlčky předpokládají trvalost obdarování podle slova z Ř 11,29: „*Vždyť Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná.*“ Jakoby Bůh se vzácnou trpělivostí nelitoval svých darů a trval na svém povolání lidí k určitým službám. Reformaci stačilo odmítnout představu „*nesmazatelného charakteru*“ (*indelebilis*) ordinace až magicky spjatou se svátostným úkonem. Ordinance trvá tak dlouho, dokud společenství církve pověřenému jeho autoritu uznává. Pokud společenství někomu odejme souhlas k tlumočení Božího slova a vyučování, nemůže nikdo svou autoritu uplatňovat. Z ordinace nelze odvozovat osobní nadřazenost nebo autoritu kazatele, aby to vedlo k panovačnosti. Odvodit z ordinace je možné leda nejvyšší odpovědnost a nejvyšší nárok na poslušnost slovu Božímu. Zpronevěřením Slovu se ztrácí autorita.

6. Apoštolská sukcese

Myšlenka apoštolské sukcese vyjadřuje naději, že vzkříšený Pán si zachová poslušnost - kontinuitu své pravdy. Viditelným znamením poslušnosti, když se církev teologicky vyrovnávala s tím, že druhý příchod není ještě tak blízko, je to, že Pán dává církvi apoštoly, proroky, evangelisty, pastýře a učitele (Ef 4,11). Myšlenka kontinuity byla posilována ohrožením církve gnózí a entusiasmem. Dobře víme z dějin, že materiálně pojatá apoštolská sukcese také není zárukou bezpečnosti. V Novém zákoně neordinují jen biskupové. Je zde ordinace sborem (Sk 13,3), staršovstvem (1Tm 4,14) - zde to je vlastně kongregační princip. Na druhé straně ordinují apoštolé, když šlo o Samaří (Sk 8,17), aby byla potvrzena Filipova misie. To je také argument proti materiálně chápané sukcesí. Ovšem kontinuita patří k biblickému předávání pokladu víry. Pavel ordinuje Timotea (2Tm 1,6) a Timoteus zase ordinuje své pokračovatele (1Tm 5,22).

7. Závěrečné poznámky

Překvapující je skutečnost, že ordinace není v Novém zákoně spojena se směrnicemi týkajícími se vnitřního sborového života. Nenajdeme tam pokyny pro liturgicko - sakramentální církevní řád. Vždyť ani svátosti jako jsou křest a večeře Páně nemají konkrétní a detailní zpracování. Ani pro mnohé jiné biblické principy nenajdeme na stránkách Nového zákona bohoslužebné řády a směrnice. Z pastorálních epištol se ukazuje, že ordinovaný pracovník sboru, správce sboru, nebo chceme-li biskup, byl odpovědný za šíři proseb i za vrchnost (1Tm 2,1-15), za organizační pomoc a řád vdovský (1Tm 5,3-16), byl odpovědný za ustanovení presbyterů v každém sboru (Tt 1,5) podle apoštolských měřítek, za spravedlivé rozsouzení v případě obvinění proti staršímu sboru (1Tm 5,19) a případnou exkomunikaci těch, kteří odmítají poslouchat učení Ježíše Krista (Tt 3,10). Ukazuje se, že naše ordinace ke kázání Božího slova a vysluhování

svátostí zachycuje na sobě část z ordinace biskupské a část ordinace presbytera. Vůbec služba dohledu (*episkopé*) se jeví jako důležitá pro zachování jednoty sboru a kontinuity učení. V Novém zákoně se jeví potrojná forma ordinované služby: Biskup - starší - diakon. Ovšem celá šíře novozákonního svědectví je v oblasti úřadů a sborových funkcí velmi pružná.

Dnes i evangelikálové (např. Donald Bloesch)¹⁰ zastávají, že ordinace je znamením zvláštní služby správy a vedení sboru. Ordinace je osvědčení, potvrzení charismatu, které bylo rozeznáno. Nikoli udělení toho, co ještě není ani v náznaku. Všichni věřící mají být svědky evangelia a zvěstovat Boží milost. Ale kazatelé, na základě zvláštního povolání, a ti, kteří byli pověřeni, mají kázat při shromážděních sboru. Ordinace je autorizace ke konání zvláštní služby v životě církve. Kazatel, pastor má sjednocovat, budovat obecenství, kázat, křtít, vysluhovat sv. večeři Páně a rozvazovat z pout hříchu. Autorita spočívá v daru Ducha svatého, který mu byl svěřen skrze povolání do služby, skrze vzkládání rukou a modlitbu nad ním. Toto povolání musí být ale stále obnovováno a dar Ducha musí být oživován. Tak to podtrhuje i Hans Küng. Proti nebezpečí sacerdotalismu (posvátné kněžství v katolicismu, ale i v protestantských útvarech, ordinovaný jako prostředník mezi Bohem a lidmi) poznamenává Martin Luther, že pastor není povýšen nad sbor, ale je odpovědný sboru jako pastýř a dohlížitel (*episkopos*). Jeho prvenství je ve službě a ne nadřazenosti. Rozdíl mezi věřícím a duchovním je (jak Paul Althaus interpretuje Luthera) jen ve svěřeném úřadě, nikoli v tom, čím kdo je a co dělá. Ordinace je rozpoznáním charismatu a prosbou, aby Pán toto obdarování neumenšoval, ale rozhojňoval. Před veřejností je to prohlášení, že určitá osoba smí mluvit jménem církve. Ordinovaný bez charismatu je církvi na škodu; církev sama nemůže charismata ordinací udělit. Služba Božím slovem je nepochybně povahy charismatické. Naproti tomu nemůžeme hovořit o charismatu ke službě svátostmi - to nemá oporu v Novém zákoně. Služba svátostí je funkcí sboru. Služba slova a svátostí jsou spjaty dohromady staletou praxí a také tím, že Boží slovo je i nástrojem kázně (viz moc klíčů svěřená učedníkům). V církvi vždy byla touha, aby ten, kdo svátosti vysluhuje, sloužil na základě Kristova ustanovení.

---

¹⁰ BLOESCH, D. G.: *Essentials of Evangelical Theology*. Harper and Row, San Francisco, 1979, II.díl, s. 119nn